

YURTDIŞI BORÇLANMASI İLE EMEKLİ OLANLAR ÇALIŐABİLİR Mİ?(2)- YURTDIŞINDA ÇALIŞMA

Av. Erdoğan KAYA - www.gurselavukatlik.com

Konuya ilişkin önceki yazımızda (“YURTDIŞI BORÇLANMASI İLE EMEKLİ OLANLAR ÇALIŐABİLİR Mİ?”baŐlıklı yazımız) yurtdiŐ borçlanması yoluyla emekli olanların Ülkemize döndüklerinde çalışabilecekleri ve emekli aylıklarını da almaya devam edeceklerine değinmiŐtik. Konuya ilişkin detaylı bilgi için ilgili yazımıza bakılabilir.

Bu yazımızda da yurtdiŐ borçlanması ile emeklilikten sonra Ülkemizden emekli aylığı alan kişinin, yurtdiŐında çalışmaya başlaması halinde emekli aylığı almaya devam edip edemeyeceğı konusuna değineceğiz.

YurtdiŐ borçlanması ile Türkiye`den emekli aylığı alanların birçoğı yurtdiŐında yaşamaya devam etmektedir. Ancak bu kişilerin çoğunluğu Türkiye`den aldıkları emekli aylığı buldukları ülkede kendilerini geçindirmeye tek başına yetmeyeceğı için çalışmak zorunda kalmakta ya da buldukları ülkenin vermiş olduğı ikamete dayalı yardımları almak zorunda kalmaktadır.

YURTDIŞINDA ÇALIŞMA HALİNDE EMEKLİ AYLIĞI KESİLİR Mİ?

Kesilir. 3201 sayılı Kanunun konuya iliŐki düzenleme içeren 6 ıncı maddesinde; “*Kanun hükümlerinden yararlanmak suretiyle aylık bağlananlardan tekrar yurt dışında yabancı ülke mevzuatına tabi çalışanlar, ikamete dayalı bir sosyal sigorta ya da sosyal yardım ödeneğı alanların aylıkları, tekrar çalışmaya başladıkları veya ikamete dayalı bir ödenek almaya başladıkları tarihten itibaren kesilir.*” denilmiştir. Hatta çalışma haricinde ikamete dayalı sosyal sigorta ya da sosyal yardım ödeneğı alanların da emekli aylıklarının kesileceğı açıkça belirtilmiştir.

Burada Őu hususu da belirtmek gerekir ki maddede açıkça “*yurtdiŐında yabancı ülke mevzuatına tabi çalışma*” tabiri kullanıldığı için yurtdiŐında iŐ alan Türk işverenlerin, Türk mevzuatına göre çalıştırdıkları işçilerinden yurtdiŐ borçlanması yoluyla emekli olanların, aylıklarının kesilmeyeceğı sonucu da çıkmaktadır.

SİGORTADAN MUAF ŐEKİLDE ÇALIŞMA HALİNDE DE EMEKLİ AYLIĞI KESİLİR Mİ?

İlgili düzenlemede açıkça “*yurtdiŐında yabancı ülke mevzuatına tabi çalışma*” yapılmış olması Türkiye`den bağlanan aylığın kesilmesine tek başına yeterli sebep sayılması nedeniyle, sigortalı ya da sigortasız çalışma olmasının bir önemi yoktur.

Yargıtay 21. H.D.`nin konuya ilişkin vermiş olduğı kararda; “*Almanya Sigorta Kurumu tarafından düzenlenen 17.07.2015 tarihli hizmet belgesine göre; davacının 31.05.2015 tarihine kadar sigortadan muaf çalıştığı anlaşılmaktadır. Sigortadan muaf çalışmada, sigortalının ücretinden prim kesilmemekte ise de bu husus çalışma ve gelir elde etme gerçeğini ortadan kaldırmadığı için 3201 sayılı Yasa'nın 6/A maddesi gereğince yurda kesin dönüşe engel olup aylık talebinin reddi gerekir.*” denilmiştir(2015/15497 E. , 2016/583 K. sayılı ve 21.01.2016 tarihli kararı).

SOSYAL SİGORTA ÖDENEĞİ VE SOSYAL YARDIM ÖDENEĞİ NEDİR?

Sosyal sigorta ödeneğı deyiminden, çalışma yaşamı süresince karşılaşılan hastalık, iş kazası, meslek hastalığı veya işsizlik gibi riskler nedeniyle iş göremezlik veya işsizlik gibi adlar altında yapılan ödenekler olarak tarif edilmektedir.

☐

Sosyal yardım ödeneğı ibaresi ise bulunan ülke mevzuatı kapsamında, geçimlerini sağlayacak hiçbir gelirleri olmayan veya mevcut gelirleriyle geçimlerini sağlamakta güçlük çeken

kişilerin asgari geçim düzeyi ile sınırlı olmak üzere geçimlerinin sağlanması amacıyla kamu kurum ve kuruluşları tarafından muhtaçlık durumuna ve süresine göre ödenen, ikamet şartına bağlı nakdi yardımlar anlamını taşıdığı kabul olunmaktadır.

Söz konusu yardımların alınmaya başlaması halinde, yardımın başladığı tarihten itibaren Türkiye`den aldıkları emekli aylıklarının kesileceği belirtilmiştir.

Yargıtay 21. H.D.`nin konuya ilişkin vermiş olduğu kararda; “... davalının Almanya'daki çalışmalarını borçlanması sonucunda Kurum'ca 01.05.2006 tarihinde 506 sayılı yasa kapsamında yaşlılık aylığı bağlandığı; ancak Alman sigorta merciine ait hizmet dökümü cetvelinden davalının 01.05.2006-30.06.2010 tarihleri arasında işsizlik yardımı aldığı ve Kurum'ca Türkiye'de yaşlılık aylığı bağlanması için kesin dönüş şartı sağlanmamış olduğu gerekçesiyle 01.05.2006 tarihi itibarıyla bağlanan aylığının kesilerek 01.05.2006-30.06.2010 tarih aralığına ilişkin borç çıkarıldığı, bu borcun 31.458,04TL olup, davalıya 01.07.2010-24.11.2011 arası ödenmesi gereken aylıktan 11.170,92TL'sinin borca mahsup edildiği, kalan 20.287,12TL'nin ödenmesi için davalıya bildirildiği anlaşılmaktadır. ... Somut olayda, 30.06.2010 tarihine kadar işsizlik yardımı aldığı anlaşılan davalının 30.06.2010 tarihine kadar Türkiye'ye dönüş yapmadığı sabittir. O halde Kurum işlemi yerindedir. Bu nedenle Kurum işlemi yerinde olduğundan davanın kabulü yerine reddine karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir. ” denilmiştir(2013/10491 E. , 2014/10693 K. sayılı ve 13.05.2014 tarihli kararı).

İlgili Yargıtay kararında geçen “Yurda Kesin Dönüş” kavramını kısaca açıklamak yerinde olacaktır. **Yurda kesin dönüşten kastedilen;** aylık tahsis talebinde bulunanların yurtdışındaki çalışmalarının sona ermesini, ikamete dayalı bir sosyal sigorta ya da sosyal yardım ödeneği almamaları durumunu ifade ettiği yerleşik Yargıtay uygulaması ile açıkça ortaya konulmuştur.

YURDA KESİN DÖNÜŞ KOŞULUNUN DAHA SONRA SAĞLANMASI HALİNDE NASIL BİR DURUM SÖZ KONUSUDUR?

Yargıtay 21. H.D.`nin konuya ilişkin olarak vermiş olduğu kararda; “**İlke olarak; yurda kesin dönüş koşulunun aylığın başlangıç tarihinde bulunması gerekir. Aksi halde aylık tahsisi yapılmaz veya başka bir söyleyişle sigortalı aylığa hak kazanamaz. Ne var ki aylığın başlangıç tarihinde bulunmayan kesin dönüş koşulunun daha sonraki bir tarihte sağlanması halinde, tahsis talebinin askıda olduğu kabul edilerek kesin dönüş koşulunun sağlandığı tarihi takip eden aybaşından itibaren yaşlılık aylığına hak kazanılır. YHGK'nın 05.02.2003 gün ve 21-790 E. 2003/61 K. sayılı kararında; yurda kesin dönüş yapılmadıkça yaşlılık aylığı bağlanamayacağı ve giderek aylığın başlatılmaması, talep halinde borçlanma bedelinin iadesi, şayet bağlanmışsa aylığın kesilerek fuzulen ödenen yaşlılık aylıklarının Kurumca geri istenmesinin mümkün bulunduğu, davacı işçinin yurda kesin dönüşünün gerçekleştiği tarihe kadar bu hakkın askıda olduğu, hukuken askıya alınan yaşlılık aylığının yurda kesin dönüşün gerçekleştiği tarihi takip eden aybaşından itibaren yeniden ödenmeye devam olunması gerektiği ifade edilmiştir. ”** denilmiştir(2015/17204 E. , 2016/2187 K. sayılı ve 17.02.2016 tarihli kararı).

Burada yürürlükteki mevzuata ve uygulanmasına değindikten sonra konuya ilişkin bir takım eleştirilerde bulunmak gerekmektedir. Yurtdışı borçlanması yoluyla emekli aylığı bağlanan bir kişiye, daha sonra yurtdışında çalıştığı ya da ikamete dayalı bir yardım aldığı gerekçesiyle Türkiye`den aldığı emekli aylığının kesilmesi uygulaması kanaatimizce haksız bir uygulamadır. Çünkü Devlet ilgili döneme ilişkin olarak sigorta primlerini bu kişiden almıştır. Ve primlerin karşılığı olarak emekli aylığını bağlamıştır. Daha sonrasında sırf yurtdışında çalıştı ya da ikamete dayalı yardım aldı diye emekli aylığının kesilmesi haksız ve eşitlik ilkesine de aykırı bir düzenlemedir. Bununla birlikte yurtdışında ikamete dayalı yardım yapan ülke, kişinin Ülkemizden

aldığı emekli aylığını göz önüne alıp, emekli aylığının belirli bir seviyenin üzerinde olduğu ve bu nedenle ikamete dayalı yaptığı yardımı kesme uygulamasına gitmesi daha yerinde olacaktır. Gerçi Ülkemizden alınan emekli aylığı birçok kez belirlenen gelir seviyesinin altında olacağı için ikamete dayalı yardım da ödenmeye devam edecektir. **Kanaatimizce**, yurtdışı borçlanması yoluyla emekli olanların aylıklarının, çalışmaları ya da ikamete dayalı yardım almaları gerekçesiyle kesilmesi yönündeki düzenleme kaldırılmalıdır.